

LATİFİ TEZKİRESİNDEKİ
KASTAMONULU ŞAİRLERİN XVI.
YÜZYIL ŞU'ARÂ TEZKİRELERİNDE
KARŞILAŞTIRMALI OLARAK
İNCELENMESİ

THE COMPARISON REVIEW OF
POETS WHO WERE FROM
KASTAMONU IN LATİFİ TEZKİRES'
THAN ŞU'ARÂ TEZKİRES IN THE XVI
CENTURY

Fatih HAYDAROĞLU

Milli Eğitim Bakanlığı, fatihhaydaroglu@hotmail.com

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü: Araştırma Makalesi
DOI: ijof.836123
Yükleme Tarihi: 05.12.2020
Kabul Tarihi: 01.03.2021
Yayımlanma Tarihi: 30.06.2021
Sayı: 5
Sayfa: 212-228

Article Information: Research Article
DOI: ijof.836123
Received Date: 05.12.2020
Accepted Date: 01.03.2021
Date Published: 30.06.2021
Volume: 5
Page: 212-228

Atıf / Citation

Haydaroglu, F. (2021). Latifi Tezkiresindeki Kastamonulu Şairlerin XVI. Yüzyıl Şu'arâ Tezkirelerinde Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *International Journal of Filologia*, 4 (5), 212-228.

Haydaroglu, F. (2021). The Comparison Review of Poets Who Were From Kastamonu in Latifi Tezkires' than Şu'arâ Tezkires In The XVI. Century. *International Journal of Filologia*, 4 (5), 212-228.

Fatih HAYDAROĞLU

**LATİFİ TEZKİRESİNDEKİ KASTAMONULU ŞAİRLERİN XVI. YÜZYIL ŞU'ARÂ
TEZKİRELERİNDE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ**

**The Comparison Review of Poets Who Were From Kastamonu in Latifi Tezkires' than Şu'arâ Tezkires in
the XVI Century**

ÖZ

Klasik Türk Edebiyatı şairlerinin adı, mahlası, mesleği, öğrenim durumu, edebî kişiliği ve eserleri hakkında bilgi veren eserlere “Tezkiretü’şŞu’arâ” denilmektedir. Türk Edebiyatında ilk tezkireyi Ali Şir Nevâî yazmıştır. Ali Şir Nevâî’den etkilenerek Anadolu Sahası Türk Edebiyatında ilk tezkireyi Sehi Bey Heşt Behişt adıyla kaleme almıştır. Sehi Bey’den sonra Latîfi, şairlerin adını alfabetik sırayla oluşturduğu ilk tezkireyi yazmıştır. Latîfi, 1491’de Kastamonu’da doğmuş; 1582’de Mısır’dan Yemen’e giden geminin batması sonucu vefat etmiştir. Divan şairi ve tezkireci olup asıl adı Abdullatif’tir. Dedesi Fatih dönemi şairlerinden Hamdi Çelebi’dir. Osmanlı döneminde şehzade şehri olan Kastamonu, Klasik Türk Edebiyatı açısından önemli bir şehirdir.

Latîfi’nin en önemli eseri Tezkiretü’ş Şu’arâ’dır. Latîfi tezkiresinde 31 şairi Kastamonulu olarak tanıtmıştır. Latîfi tezkiresiyle ilgili dönemin diğer tezkirelerinde ve edebiyat tarihçilerinin görüşlerinde “Kastamonuname” eleştirisi dile getirilmiştir. Bu nedenle dönemin diğer tezkireleriyle karşılaştırılarak bu eleştirinin gerçeklik payı araştırılmıştır.

Yapılan inceleme sonucunda Latîfi tezkiresinde Kastamonulu olarak gösterilen 31 şair 16. Yüzyıl tezkirelerinde araştırılmış, diğer tezkirecilerin bu şairleri nereli olarak gösterdikleri her şair için açıklanmıştır. Ayrıca şairlerin Latîfi tezkiresine göre yüzyılın diğer tezkireleriyle karşılaştırmalı tablosu çıkarılmıştır.

Sonuç olarak Latîfi, şairler hakkında bilgi verirken iddia edildiği gibi şairleri Kastamonulu olarak göstermek bir yana; başka tezkirelerde Kastamonulu olarak gösterilen şairleri edindiği bilgilere göre belirtmiş, Kastamonulu göstermemiştir.

Anahtar Kelimeler: Latîfi, Klasik Türk Edebiyatı, Kastamonuname, Tezkire, Tezkiretü’ş Şu’ara.

ABSTRACT

Books which give information about name, mahlas, profession, state of education, literary identity and works of Classical Turkish literature’s poets are called “Tezkiretü’ş-Şu’arâ”.

The first tezkire was written by Ali Shir Nevai in Turkish Literature. Sehi Bey who was influenced by Ali Shir Nevai wrote the first tezkire called ‘ Heşt Behişt’ in Anatolian Field Turkish Literature. After Sehi Bey, Latîfi wrote the first tezkire in which poets created his name in alphabetical order. Latîfi was born in Kastamonu in 1491; he died in 1582 after the sinking of a ship from Egypt to Yemen. He was a divan poet and tezkire author and his real name was Abdullatif. His grandfather was Hamdi Çelebi, one of the poets of the Conqueror period. Kastamonu, which was a city of shehzade during the Ottoman period, is an important city in terms of Classical Turkish Literature. Latîfi’s most important work is Tezkiretü’şŞu’arâ’. Latîfi introduced 31 poets as from Kastamonu in his tezkire. In other tezkires of the period related to the Latîfi’s tezkire and in the opinions of literary historians, the criticism of "Kastamonuname" was expressed. Therefore, the truth of this criticism was investigated by comparing it with other tezkires of the period.

As a result of the research, 31 poets who were shown as called Kastamonulu in the Latîfi’s tezkire were founded in the 16th century were researched ; it is explained for every poet that other tezkire authors show these poets as from where they are from. In addition, according to the Latîfi’s tezkire of poets, comparative charts were extracted from other tezkires of the century.

As a result, while Latîfi was giving information about poets as called Kastamonulu let aside; according to the information obtained by the poets shown as Kastamonulu in other tezkires, he did not show the poets as from Kastamonu.

Key Words: Latîfi, Classical Turkish Literature, Kastamonuname, Tezkire, Tezkiretü’ş Şu’ara

Giriş

Tezkire; Arapça “zıkr” kökünden türetilmiş bir kelimedir. “Zıkr” anma, hatırlama, sözünü etme anlamlarına geldiğine göre tezkire hatırlamaya vesile olan şey mânâsına gelir(Canım, e-kitap: 2). Klasik Türk Edebiyatında ise şair biyografilerinin topluca bulunduğu eserlere “Tezkiretü’ş-Şu’ara” yani “Şair Tezkireleri” denilmektedir(İsen 2010: 25). Edebiyatımızda şuara tezkiresi yazma geleneği Anadolu’dan önce Çağatay sahasında başlar. XVI. yüzyılda Anadolu’da yazılan ikinci tezkire olan Latîfi’ye gelinceye kadar da iki tezkire kaleme alınır. Bunlardan ilki Ali Şir Nevâyî’nin yazdığı Mecâlisü’n-Nefâis, diğeri de Edirneli Sehî Bey’in Heşt-Bihişt adlı eseridir(Canım, e-kitap: 3).

Latîfi, Kastamonu’da doğdu. Evsâf-ı İstanbul adlı eserinde geçen bazı ifadelerden hareketle (İÜ Ktp., TY, nr. 375, vr. 2^b, 62^a) 895-896 (1490-1491) yıllarında doğmuş olduğu söylenebilir. Asıl adı Abdüllatif olup Latîfi’yi mahlas olarak kullanmıştır. Ceddi, Fâtih Sultan Mehmed devri şairlerinden, Akşemsetdin’in oğlu Hamdi Çelebi’dir. Latîfi tahsiline Kastamonu’da başladı. Kendi eserlerinde ve tezkirelerde verilen bilgilere göre iş bulmak amacıyla yirmi-yirmi beş yaşlarında iken İstanbul’a gitti. On-on beş yıl İstanbul’da kalan şair, devrin defterdarı İskender Çelebi’ye sunduğu mensur bir bahâriyye dolayısıyla (Süleymaniye Ktp., Ali Nihad Tarlan, nr. 89, vr. 15^b-16^b) Belgrad İmaretî’nin kâtipliğine tayin edildi. Uzun süre Belgrad’da kalan Latîfi 950’de (1543) İstanbul’a dönerek yine bazı imaret kâtipliklerinde bulundu. 953 (1546) yılında tezkiresini hazırlayıp Kanûnî Sultan Süleyman’a takdim etti ve Ebû Eyyûb-i Ensârî Vakfı kâtipliğine getirildi. 960’ta (1553) bu görevinden azledilerek Kanûnî Sultan Süleyman’ın Rodos İmaretî’nin kâtipliğine gönderildiyse de orada fazla durmayıp Mısır’a geçti. Âli Mustafa Efendi Mısır’da da kâtiplikle meşgul olduğunu söyler (Kühü’l-ahbâr, İÜ Ktp., TY, nr. 5959, vr. 416^a). Bir süre sonra İstanbul’a dönen Latîfi’nin son yılları hakkında yeterli bilgi yoktur. Âşık Çelebi 974’te (1566-67) bitirdiği tezkiresinde, “Hâlâ Mısır’da gâh şî’r gâh inşâ ile ibâdet-i Hudâ’ya müvâzibdir” derken (Meşâiru’ş-şuarâ, vr. 107^a) tezkiresini 994’te (1586) tamamlayan Kınalızâde Hasan Çelebi, onun İstanbul’da bulunduğunu ve hayatının son yıllarını yaşadığını ifade etmektedir (Tezkire, II, 835). Kefevî’nin Râznâme’sine aldığı Mesihzâde’ye ait bir mektupta ise Latîfi’nin 990’da (1582) Mısır’dan Yemen’e giderken bindiği geminin batması üzerine boğulduğu bildirilmektedir (İÜ Ktp., TY, nr. 4098, vr. 106^a) (Sevgi, 2003). Latîfi, kendi biyografisini anlatırken on iki eser kaleme aldığını söyler ve Tezkire’sinin de son eseri olduğunu belirtir. Divan, Enisü'l-Fusehâ, Fusûl-i Erbaa, Risâle-i Ta'rîf-i Evsâf-ı İstanbul adlı eserlerini zikreder. Diğer eserleri şunlardır: Subhatü'l-Uşşâk (Kırk Hadis Tercümesi), Rebiyye-i Ezhâr, Nazmü'l-Cevâhir, Nesrû'l-Le'âli, Münâzara, Esmâ-i Suver-i Kur'an, Ahvâl-i İbrahim Paşa. Latîfi'nin on iki kitabından sadece altısı elde bulunmaktadır. Bunlar: Tezkiretü’ş-Şu’ara, Risâle-i Evsâf-ı İstanbul, Fusûl-i Erba'a, Subhatü'l-Uşşâk, Nazmü'l-Cevâhir ve Esmâ-i Suver-i Kur'an'dır(Canım, e-kitap: 9).

Latîfi Tezkiresi, Türk edebiyatında Anadolu sahasında Sehî Bey’in Heşt-Bihişt adlı eserinden sonra kaleme alınmış ikinci tezkiredir. Lâtîfi Tezkiresi, hicri 953/m.1546 tarihinde tamamlanmış ve devrin padişahı KânûnîSultan Süleyman'a takdim edilmiştir. Eser, "Mukaddime", "Üç Fasil" ve "Hâtîme" bölümlerinden meydana gelmiştir. Tezkiredeki toplam şair sayısı 334'tür. Latîfi Tezkiresi'nin XVI. yüzyıl tezkireleri arasındaki yerini göstermek bakımından şöyle bir tasnif yapılabilir:

XVI. Yüzyıl Şu'arâ Tezkireleri

Sehî Bey: Heşt Bihîşt: 945/m.1538

Lâtîfi: Tezkiretü'ş-Şu'arâ: 953/m.1546

ÂşıkÇelebi: Meşâ'irü'ş-Şu'arâ: 976/m.1568

Hasan Çelebi: Tezkiretü'ş-Şu'arâ: 994/m.1586

Ahdî: Gülşen-i Şu'arâ: 1002/m.1593

Beyânî: Tezkiretü'ş-Şu'arâ: 1006/m.1597

Gelibolulu Âlî: Kühü'l-Ahbâr: 1007/m.1598

Lâtîfi Tezkiresi'nin hemen hemen tenkide uğradığı, eleştirildiği konu; Lâtîfi'nin bazı şâirleri hemşehrilik gayreti ile Kastamonulu olarak gösterdiği şeklindeki iddia ve ithamlardır. Lâtîfi'yi bu açıdan eleştirenlerin başında Âşık Çelebi ve Hasan Çelebi gelir. Âşık Çelebi bu konu ile ilgili olarak şunları söyler: "Ammâ bu dahî şâhrâh-ı hakkı koyup tarîk-ı ta'assuba gitmişdür. Ekser-i şu'arâyı yirinden yurdundan ayırup çeke çeviri döge döge dir dimez Kastamonulu itmişdür. Hiç bilmem ne fikr itmişdür. Biz bildigümüz budur ki şerefü'l-mekânü bi'l-mekân, işitmedük ki şerefü'l-mekîni bi'l-mekân. Necâtî merhûm Edirnelü idügi meşhûr-ı âlem iken Kastamonuludur dimişdür. Acebden aceb budur ki Kastamonuda şâyi' olan iki istilah Necâtî şî'rinde bulunmağa istidlâl itmişdür. .. Ol sebebden zurefâ-yı yârân kitablarınınun adın Kastamonu-nâme ve âlet-i hengâme komışlardur" (Canım, e-kitap: 20).

Aşık Çelebi'nin bu açıklamaları yanında Hasan Çelebi de şunları söyler: "Zamânında şî'r ü inşâ ile şöret bulup Tezkiretü'ş-şua'ra tahrîr ve imlâ itmek zahmetine mübtelâ olmuşdur. Tetebbu'-i ahbâr-ı şu'arâda levâzım ve meham-kârî mer'î itmedüğinden gayri halâveti ibârât ve letâfet-i isti'âratdan berî hâtır-ı efsürde-dilân gibi lutf u letâfetden ârî olup icâle-iakdah-ı inşâ iden erbâb-ı belâgat ve berâ'atun meclis-i i'tibârlarında kâse-i hazef gibi ele almaga liyâkati ve müşâhidân-ı kabîh-manzar ve kerîh-peyker gibi bezm-i ehl-i kemâle gelmege sûreti yokdur. Cümle şu'arâyı kendünün maskat-ı re'si olan Kastamonu nâm şehre intisâbu intimâ itmekle yârân-ı safâ kitâb-ı mezbûra Kastamonu-nâme nâm virmişlerdür. Bu cümleleşî'riinşâsından bihter idügi muhakkak ve mukarrerdür. Eş'ârî dahî vasatü'l-hâl olduğu ma'lûm-ı erbâb-ı makâldür." (Sungurhan, e-kitap: 728). Görüldüğü gibi, aslında her ikisi de aynı yüzyılın tezkire yazarı olan bu iki şahsiyet, Aşık Çelebi ve Hasan Çelebi, Latîfi Tezkiresi'ne son derece olumsuz yaklaşmakta ve eleştirmektedirler. Aşık Çelebi, Hasan Çelebi'ye nazaran biraz daha insaf sahibi olmalı ki yukarıda zikrettiğimiz değerlendirmelerinin ardından; "Ve bi 'l-cümle Kastamonu-nâme olduğundan ma'dâ aybı olmasa olur" diyerek, tezkirenin makbûl olduğunu, iyi hazırlandığını, tertip ve inşâ bakımından Sehî Tezkiresi ile kıyaslanamayacağını belirtir. Hasan Çelebi ise, Lâtîfi'nin eserini bu şekilde karalamak ve küçümsemekle

herhalde kendi tezkiresini yücelteceğini zannetmiş olmalıdır (Canım, e-kitap: 20).

Bu iddiaların ne derece doğru olduğu meselesine açıklık getirmeye ve konuyu aydınlatmaya çalıştık. Bunun için, Lâtîfi ile birlikte XVI. yüzyılın diğer şu'ara tezkirelerini (Heşt Bihişt-Sehi Bey, Meşa'irü's-Şu'ara Aşık Çelebi, Tezkiretü's-Şu'ara-Hasan Çelebi, Gülşen-i Şu'ara-Ahdi, Kühü'l Ahbar / Tezkire Kısmı-Gelibolulu Mustafa Ali, Beyânî Tezkiresi) Kastamonulu şairler açısından taradık. Sonuçta ortaya şöyle bir tablo çıktı. Lâtîfi Tezkiresi'nde 31 Kastamonulu şair bulunmaktadır. Bu şairler alfabetik sıralama ile şunlardır: Andelîbî, Beyânî, Câmî-i Rûmî, Dâ'î, Dilîrî, Ferâhî, Ferrûhî, Hâkî, Halîmî Çelebi, Hamdî-i Kadîm, Harîrî Abdülcelil Çelebi, Kâni'î, Kıyâsî, Lâtîfi, Lâyihî, Necâtî, Neşâtî Beg, Nihânî-i Kadî, Nûrî-i Kadî, Sun'î-i Kadîm, Şânî, Şâvur, Şemsî-i Defterdâr, Şemsî-i Edvârî, Şemsî-i Hisârî, Tali'î, Tûrâbî, Za'îfi, Zeyneb. Lâtîfi'nin Kastamonulu olarak gösterdiği bu şairlerin XVI. yüzyılın diğer tezkirelerindeki durumları şöyledir:

1. Andelîbî: Doğum ve ölüm tarihleri belli değildir. Asıl adı Hasan'dır. Devrekani'de doğmuştur. Mesleği imamdır. Bülbül Hasan lakabıyla anılmıştır (Aydın, 2019: 28).

Latîfi: Bakır Küresine tâbi' Devrekânî nâm nâhiyedendür (Canım, e-kitap: 382).

Aşık Çelebi: Aslı Anadolu'dur belki Lâtîfi kavlince yiri sahih Kastamonî'dür (Kılıç, e-kitap: 491).

Hasan Çelebi: Anadolu vilâyetinden Latîfi kavli üzre Kastamonîdandır (Sungurhan, e-kitap: 620).

Latîfi Andelîbî için Kastamonu'da Küre ilçesine tabi olan Devrekani nahiyesinden olduğunu söylemiş. Aşık Çelebi ve Hasan Çelebi burada Latîfi'nin tezkiresindeki ifadeyi kaynak göstermişlerdir.

2. Beyânî Çelebi: Doğum tarihi bilinmemekte; ölümü 1512-1520 tarihleri arasındadır. Kastamonu Merkez doğumludur. Mesleği katipliktir. Yavuz Sultan Selim'e divan katipliği yapmıştır (Aydın, 2019: 56).

Latîfi: Nefs-i Kastamonîdan küttâb kısmından ve bu devir şu'arâsındandır (Canım, e-kitap: 157).

Hasan Çelebi: Kastamonîdan küttâb kısmındandır (Sungurhan, e-kitap: 246).

Her iki tezkireci de Beyânî Çelebi için Kastamonulu olduğunu belirtmişlerdir.

3. Câmî-i Rûmî: Doğum ve ölüm tarihleri bilinmemektedir. Mahlası Câmî'dir. Doğum yeri Kastamonu'dur. Mesleği derviştir. İran'a giderek Molla Câmî'nin hizmetinde bulunmuş ondan el almıştır. Şair bu sebeple Câmî mahlası almış ve Câmî-i Rûmî unvanıyla anılmıştır (Aydın, 2019: 58).

Latîfi: Rûm diyârından ümerâ'îl-keîlâmün kümmelinden ve ahâlî-i Fûrsün kibârındandır (Canım, e-kitap: 169).

Hasan Çelebi: Rûmîdür (Sungurhan, e-kitap: 259).

Gelibolulu Âli : Kastamonîdandır (İsen, e-kitap: 52).

Beyânî: Fuzalâ-yı Rûmun metîn ü be-nâmı Hâcî Hasanzâde dimekle ma'rûfdur (Sungurhan, e-kitap: 46).

Latîfi tezkiresi, N nüshasında Câmî-i Rûmî için şairin "Rûm diyarından" olduğunu söylerken; K, S1, Ü, S2 nüshaları ,şair için "Kastamonulu" belirlemesini yapar (Canım, e-kitap: 23). Hasan Çelebi ve Beyânî "Rumi" olduğunu söylerken Gelibolulu Ali "Kastamonulu" olduğunu belirtmiştir.

4. Dâ'i: Doğum ve ölüm tarihleri bilinmemektedir. Kastamonu doğumludur. Mesleği müezzin, duahandır. Sesinin güzelliğiyle dikkat çeken şairin Kastamonu'da bir camide müezzinlik ve duahanlık yaptığı bilinmektedir (Köksal, 2013).

Latîfi: Anadolu diyârından Karadenüz kenârından... (Canım, e-kitap: 221).

Hasan Çelebi: Latîfi kavli üzre Kastamonıdandır (Sungurhan, e-kitap: 349).

Gelibolulu Âli: Şehr-i Kastamonıdan kopmuş...(İsen, e-kitap: 54).

Latîfi tezkiresi N nüshası, Dâ'i için "Anadolu diyârından Karadeniz kenârından" gibi genel bir ifade kullanırken; K, S1, Ü, S2 nüshaları şairin "Kastamonulu" olduğunu belirtir (Canım, e-kitap: 20). Hasan Çelebi burada şairin Kastamonulu olduğunu belirtirken Latîfi'yi kaynak göstermiş . Gelibolulu Ali de Kastamonulu olduğunu belirtmiştir.

5. Dilîrî: Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1541'dir. Kastamonu doğumludur. Mesleği sipahidir. Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde yapılan Budin Savaşı'nda vefat etmiştir (Aydın, 2019: 68).

Latîfi: Rûm diyârında Kızılırmak kenârından erbâb-ı tîmârdan...(Canım, e-kitap: 226).

Latîfi tezkiresi N nüshası Dilîrî'de "Rûm diyarından Kızılırmak kenarından..." ifâdesini kullanırken; K, S1, Ü, S2 nüshaları "Kastamonuludur" bilgisini verirler (Canım, e-kitap: 23). Ayrıca Dilîrî sadece Latîfi tezkiresinde bulunmaktadır.

6. Ferâhî: Doğum ve ölüm tarihleri bilinmemektedir. Kastamonu'ya sonradan yerleşmiştir. Melseği debbağdır (Aydın, 2019: 92).

Latîfi: Nefs-i Kastamonıdan kurbet cinsinden belde-i mezbûrede tavattun itmîşdür (Canım, e-kitap: 406).

Ferâhî sadece Latîfi tezkiresinde bulunmaktadır.

7. Ferrûhî: Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1574 -1595 arasındadır. Kastamonu doğumludur. Unvanı Ferrûhî Çelebi'dir (Aydın, 2019: 101).

Latîfi: Şehr-i Kastamonıdan ve bu devr şu 'arâsındandır (Canım, e-kitap: 407).

Hasan Çelebi: Kastamonıdan gûşe-nişîn ü 'uzlet-güzîn kimesnedür (Sungurhan, e-kitap: 661).

Latîfi ve Hasan Çelebi, Ferrûhî için Kastamonulu demişlerdir.

8. Hâkî: Doğum ve ölüm tarihleri bilinmemektedir. Kastamonu doğumludur. Hâkî-i Kastamonî, Hâkî Efendi unvanlarıyla anılır. Candaroğulları Beyi İsmail Bey Dönemi'nde yaşamıştır (Aydın, 2019: 128).

Latîfi: Şu'arâ-yı kudemâdan devr-i sâbıkda Kastamonu diyarına dâver olan Candarîlerden...(Canım, e-kitap: 207).

Hasan Çelebi: Salsâl-ı vücûdı Latîfi kavli üzre hâk-i Kastamonıdan sirişte olup...(Sungurhan, e-kitap: 323).

Gelibolulu Âli: (Monla Haki) Kastamonıdandır (İsen, e-kitap: 40).

Hasan Çelebi, Hâkî için Kastamonulu derken burada Latîfi'yi kaynak göstermiştir. Gelibolulu Âli Kastamonulu olduğunu belirtmiştir.

9. Halîmî Çelebi: Adı Abdülhalim'dir. Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1516'dır. Kastamonu doğumludur. Abdülhalim Efendi, Halîmî Çelebi unvanlarıyla anılır. Yavuz Sultan Selim'in hocasıdır (Aydın, 2019: 134).

Latîfi: Nefs-i Kastamonıdan 'ulemâ tâyifesinden ve halvetî fukarâsındandır (Canım, e-kitap: 194).

Aşık Çelebi: Monla Lâtîfi kavlince zahir ol dahı Kastamonî'den olacakdur. Ve bir Halîmî dahi Halîmî Çelebi dimekle marifdur. Anun şehri sahih Kastamonı'dur (Kılıç, e-kitap: 269).

Hasan Çelebi: Kastamonıdandır (Sungurhan, e-kitap: 308).

Beyânî: (Halîmî-i Sâni) Kastamonîdür (Sungurhan, e-kitap: 56).

Gelibolulu Âli: Nefs-i Kastamonide tevellüd itmiş (İsen, e-kitap: 94).

Halimi Çelebi için Latîfi, Aşık Çelebi, Hasan Çelebi, Beyânî ve Gelibolulu Âli Kastamonulu demiştir. Ancak Aşık Çelebi Halimi Çelebi'yi "Kastamonulu" derken Latîfi'yi kaynak göstermiştir.

10. Hamdî-i Kadîm: Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1481'den öncedir. Doğum yeri Küre yakınlarıdır. Tezkire yazarı Latîfi'nin dedesidir. Fatih Sultan Mehmet döneminde yaşamıştır. Türk Edebiyatının önemli şairlerinden Ahmedî ve Atâyî ile arkadaşlık yapmıştır. Dindar ve bilgin olarak vafedilmiştir (Aydın, 2019: 138).

Latîfi: Bu dahî ol diyârda Küre kurbinde bir kenârdandır (Canım, e-kitap: 196).

Hasan Çelebi: Kastamonıdandır. Latîfinün cediti olmagla Tezkiretü's-şu'arâsında medh ü senâsında cehd ü ciddi dirîg itmemişdür (Sungurhan, e-kitap: 312).

Gelibolulu Âli: Kastamonîdür. Ulema ve suleha zümresinden bu fakirun ceditüdür diyü Monla Latîfi tezkiresinde yazmışdur (İsen, e-kitap: 52).

Latîfi tezkiresi N nüshası Hamdî için "Küre kurbinde bir kenârdan ... " derken K, S, Ü, S2 nüshaları bu şair için doğrudan "Kastamonulu" ifadesini kullanırlar (Canım, e-kitap: 23). Burada Hasan Çelebi ve Gelibolulu Âli, Hamdî için "Kastamonulu" derken Latîfi'yi kaynak göstermişlerdir.

11. Harirî Abdülcelil Çelebi: Adı Abdülcelil'dir. Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1533-1537'den sonrası olarak bilinmektedir. Kastamonu doğumludur.

Mesleği esnaftır. Düzyazı yazma yeteneği şairliğinden daha üstündür. Kanuni Sultan Süleyman'ın fetihlerini kaleme almıştır (Aydın, 2019: 140).

Latîfi: Nefs-i Kastamonıdan bu vaktün a'yânından ve ümerâi'l (1)-kelâmın erkânındandır (Canım, e-kitap: 189).

Hasan Çelebi: Latîfi kavli üzre Kastamonîdür (Sungurhan, e-kitap: 289).

Hasan Çelebi, Hariri'nin Kastamonulu olduğunu Latîfi'yi kaynak göstererek belirtmiştir.

12. Kâni'î Efendi : Adı Kâni'dir. Doğum ve ölüm tarihleri bilinmemektedir. Kastamonu doğumludur. Mesleği müderrisliktir. Bilginlerden olduğu, hadis ve fıkıh alanlarında üstad kabul edildiği bilinmektedir. Latîfi'nin ifadesiyle kadı veya kazasker olacak ehliyettedir (Aydın, 2019: 189).

Latîfi: Şehr-i Kastamonıdan 'ulemâ tâ'yifesinden ve bu 'asr şu'arâsındandır (Canım, e-kitap: 426).

Hasan Çelebi: Kastamonıdan 'ulemâ tâ'ifesindedür (Sungurhan, e-kitap: 694).

Latîfi ve Hasan Çelebi, Kâni'î Efendi için Kastamonulu demişlerdir.

13. Kıyasî: Adı Kıyas veya İbrahim'dir. Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1568'ten sonradır. Mesleği müderris, kadı, nâiptir. II. Beyazıt, Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Süleyman dönemlerinde yaşamıştır (Aydın, 2019: 200).

Latîfi: Şehr-i Kastamonıdan talebe tâ'yifesinden...(Canım, e-kitap: 432).

Aşık Çelebi: Kastamonidendür (Kılıç, e-kitap: 584).

Hasan Çelebi: Kastamonıdandır (Sungurhan, e-kitap: 703).

Beyânî: Kastamonîdür (Sungurhan, e-kitap: 161).

Gelibolulu Âli: Kastamonidendür. İsmi dahi Kıyâsî'dür (İsen, e-kitap: 195).

Kıyasî için Latîfi, Aşık Çelebi, Hasan Çelebi, Beyânî ve Gelibolulu Âli Kastamonulu demiştir.

14. Latîfi: Adı Abdülatîf'tir. Doğum tarihi 1491, ölüm tarihi 1582'dir. Kastamonu doğumludur. Hatibzâde Abdülatîf Efendi unvanıyla anılır. Mesleği kâtip, musâhibdir. Şairliğinden çok düzyazı yazmadaki ustalığı ile tanınmıştır. Kanuni Sultan Süleyman döneminde yaşamıştır(Canım, 2013).

Latîfi: Ol belde-i misâl-i mînûdan a'ni şehr-i Kastamonıdan...(Canım, e-kitap: 468).

Sehi Bey: Kastamonuludur (İpekten vd., e-kitap: 184).

Aşık Çelebi: Sahih Kastamonı'dandır (Kılıç, e-kitap: 312).

Hasan Çelebi: Mevlidi Kastamonıdur (Sungurhan, e-kitap: 728).

Ahdî: Kastamonı'dan (Solmaz, e-kitap: 260).

Beyânî: Kasaba-ı Kastamonîdendir (Sungurhan, e-kitap: 170).

Gelibolulu Âli : Namı Abdullatîf ve mevlidi Kastamonı gibi cây-ı latîfdür (İsen, e-kitap: 202).

Latîfi için, Sehi Bey, Aşık Çelebi, Hasan Çelebi, Ahdî, Beyânî ve Gelibolulu Âli “Kastamonulu” demiştir.

15. Lâyhî: Doğum ve ölüm tarihleri bilinmemektedir. Kastamonu doğumludur. Mesleği danişmenttir (Aydın, 2019: 210).

Latîfi: Şehr-i Kastamonıdan (Canım, e-kitap: 464).

Lâyhî, sadece Latîfi tezkiresinde bulunmaktadır.

16. Necati: Adı İsa'dır. Doğum tarihi 1443-1446; ölüm tarihi 1509'dur. Edirne'de doğmuştur. Abdullah oğlu diye zikredilmesinden dolayı yetim veya kimsesiz olduğu belirtilmiştir (Bankır, 2009: 379). Küçük yaşta yaşlı bir kadın tarafından köle olarak alınmış, eğitim alması sağlanmıştır. Daha sonra Kastamonu'ya gitmiş, orada yazdığı şiirleriyle tanınmıştır. “döne döne” redifli gazelinin ünü Bursa'ya, Ahmet Paşa'ya kadar ulaşmıştır. Fatih Sultan Mehmet döneminde İstanbul'a gitmiş, katiplik görevinde bulunmuştur. Şiir alanında üstad kabul edilmiştir (Kaya, 2013).

Latîfi: ‘Abdullah oğludur ve şehr-i Edirne'de sâ'îlî nâm bir müte'acem şâ'irün kuludur. Bu husûs muhtelifün fih ne müttefikun 'aleyhdür. Ammâ kemâl-i zuhûri şehr-i Kastamonıda vâki' olmağın tahrîr itdüğü resâyilde kendüyi belde-i mezbûreye nisbet kılmağla ekseri nâs merkûmı diyârdan kıyâs iderler (Canım, e-kitap: 501).

Sehi Bey: Mevlidi Edirnedür (İpekten vd., e-kitap: 95).

Aşık Çelebi: Edirnelidür (Kılıç, e-kitap: 362).

Hasan Çelebi: Dârü'n-nasr ve'l-meymene mahrûsa-i şehr-i Edirnedendür (Sungurhan, e-kitap: 837).

Beyânî: Mahrûsa-i Edirne'de vücûda gelüp Kastamonıda neşv ü nemâ bulmuşdur (Sungurhan, e-kitap: 203).

Gelibolulu Âli: Şehr-i Edirne'den sa'îlî-nam bir şâirün kuludur (İsen, e-kitap: 84).

Latîfi, Necati için Edirneli olduğunu söylemekle beraber şairin Kastamonu'da tanındığını ve şiirlerinde kendini Kastamonulu olarak tanıttığını belirtmiştir. Sehi Bey, Aşık Çelebi, Hasan Çelebi, Beyânî, Gelibolulu Âli şairin “Edirneli” olduğunu belirtmişlerdir. Aşık Çelebi, Necati'ye “Kastamonulu” dediği için Latîfi'yi eleştirmiştir: “*Monla Lâtîfi, Kastamonî-namesinde Kastamonilidür didüğü ve âhir lafzıla istidlâli ve şî'rinde Temennâ kayası ve ölü halvası mezkur olmakdan Kastamonili olmakla intikâli akl-ı selîm katında ma'lumdur.*” (Kılıç, e-kitap: 362). Ayrıca Beyânî de Latîfi gibi Necati'nin Edirne doğumlu olduğunu, Kastamonu'da kendini geliştirip tanındığını belirtmiştir.

17. Neşâtî Beg: Adı Neşâtî'dir. Doğum ve ölüm tarihleri belli değildir. Kastamonu doğumludur. Mesleği hattat, kethüdadır. Hattatlığının yanında şiirleriyle de dikkat çekmiştir (Aydın, 2019: 305).

Latîfi: Şehr-i Kastamonıdan erbâb-ı tîmârdan bu 'asr şu'arâsındandır (Canım, e-kitap: 518).

Neşâtî Beg, sadece Latîfi tezkiresinde bulunmaktadır.

18. Nihânî-i Kadı: Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1546'dan sonradır. Kastamonu doğumludur. Mesleği kadıdır. Kanuni Sultan Süleyman dönemi şairidir. Önceleri kadılık yapan şair, gördüğü bir rüyanın etkisinde kalmış, mesleğin manevi sorumluluğunu düşünerek kadılık mesleğinden ayrılmıştır (Aydın, 2019: 306).

Latîfi: Şehr-i Kastamonıdan kuzât zümresinden ve bu devr şu'arâsındandır (Canım, e-kitap: 530).

Gelibolulu Âli : Kastamonıdandır (İsen, e-kitap: 219).

Her iki tezkireci de Nihânî-i Kadı için "Kastamonulu" demiştir.

19. Nişancı Mustafa Çelebi: Adı Mustafa'dır. Doğum tarihi 1491; ölüm tarihi 1567'dir. Tosya doğumludur. Mesleği tezkireci, divan kâtibi, reisülküttap, nişancıdır. Celâlzâde Mustafa, Koca Nişancı, Nişancı Mustafa Bey, Müftî-i Kanun unvanlarıyla anılmıştır. Yavuz Sultan Selim'in divan katibi olmuş, daha sonra reisülküttap olmuş Kanuni Sultan Süleyman döneminde bu görevini sürdürmüştür. Fuzulî'nin kendisine kaside yazdığı ve şikayetname içerikli mektubunu gönderdiği kişi olarak edebiyat tarihimizde önemli bir yere sahiptir. Şiirlerinden çok düzyazılarıyla tanınmıştır(Aydın, 2019: 312).

Latîfi: Kangırı livâsına tâbi' Tosya nâm kasabadandır(Canım, e-kitap: 516).

Aşık Çelebi: (Nişani Beg)Nişancı Celâl-zâde Mustafa Çelebi'dür ki babaları merhum Kazı Celâldür ki Tosya nâm kasabadandır(Kılıç, e-kitap: 372).

Hasan Çelebi: (Nişânî-i Sâni) Tosya nâm kasabadandır(Sungurhan, e-kitap: 853)

Beyânî: (Nişanî Diger) Tosya nâm kasabadandır.(Sungurhan, e-kitap: 208)

Gelibolulu Âli (Nişânî) Vilâdetleri Tosyada vâki Celâl-nâm bir kazı oğlu idüğü şâyı'dur(İsen, e-kitap: 214).

Latîfi tezkiresi N nüshası "Kangırı livâsına tâbi' Tosyadan..." derken; K, Sı, Ü nüshaları "Kastamonı kurbinde Tosyadan..." tanımını yaparlar(Canım, e-kitap: 23). Aşık Çelebi, Hasan Çelebi, Beyânî , Gelibolulu Âli "Tosya" kasabasındandır diyerek Latîfi ile aynı yeri göstermişlerdir. Ancak Sehi Bey ve Ahdi tezkirelerinde Nişancı Mustafa Çelebi'nin nereli olduğu belirtilmemiştir.

20. Nûrî-i Kadı: Adı Nûrî'dir. Doğum ve ölüm tarihleri bilinmemektedir. Kastamonu doğumludur. Mesleği kadıdır. İkinci Numan lakabıyla anılmıştır. Fatih Sultan Mehmet döneminde yaşamış, İstanbul'da vefat etmiştir(Aydın, 2019: 319).

Latîfi: Bu dahî şehr-i Kastamonıdan kuzât kısmının 'adûlinden...(Canım, e-kitap: 536).

Hasan Çelebi: Latîfi kavli üzre kendi vatani olan şehr-i Kastamonıdandır (Sungurhan, e-kitap: 865).

Her iki tezkireci de Nûrî-i Kadı için "Kastamonulu" demiştir.

21. Senâyî: Doğum ve ölüm tarihleri bilinmemektedir. Kastamonu doğumludur. Mesleği müezzin, naathandır. Fatih Sultan Mehmet döneminde yaşadığı bilinen şair, sesinin güzelliği ve şarkı söylemesiyle dikkat çekmiştir(Aydın, 2019: 379).

Latîfi: Vilâyet-i Anadolıdan nâhiye-i Bolıdandır (Canım, e-kitap: 165).

Gelibolulu Âlî: Bu dahi Kastamonidendir (İsen, e-kitap: 51).

Senâyi için Latîfi'nin tenkidli metnin kuruluşunda kullanılan 4 nüshası (K, St, Ü, S2) "Kastamonuludur" derken, "N" nüshası; "Vilâyet-i Anadolu'dan nahiye-i Boludan..." ifadesini kullanır(Canım, e-kitap: 23). Gelibolulu Âli, "Kastamonulu" olduğunu belirtir.

22. Sun'î Kadîm: Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1509-1510 tarihleridir. Kastamonu doğumludur. Mesleği nişancı, kâtiptir. Mevlana Sun'î Çelebi, Necâti Sun'îsi, Sun'î-i Kadîm gibi unvanlarla anılmıştır (Aydın, 2019: 390).

Latîfi: Vilâyet-i Kastamonıdan merhûm Necâti Beg şâkirdlerindedir (Canım, e-kitap: 332).

Sehi Bey: Kastamonilidir. Merhum Necâtî'nün şâkirdidir(İpekten vd.,e-kitap: 145).

Aşık Çelebi: Sun'î üçdür. Bu Sun'î Necâti Sun'îsi demekle meşhurdur (Kılıç, e-kitap: 565).

Hasan Çelebi: Latîfi kavli üzere Kastamonıdan bedîdâr olmuş Necâti Sun'îsi demekle istihâr bulmuşdur (Sungurhan, e-kitap: 510).

Beyânî: Necâti Sun'îsi demekle meşhûrdur (Sungurhan, e-kitap: 110).

Gelibolulu Âlî: Kastamonîdendir. Merhum Necâti Begün şâkirdlerindedir (İsen, e-kitap: 77).

Latîfi ile birlikte Sehi Bey, Hasan Çelebi, Gelibolulu Âli; Sun'î için "Kastamonulu" demişlerdir. Aşık Çelebi ve Beyânî açıkça nereli olduğunu belirtmemiş; "Necati Sun'îsi" diyerek "Kastamonulu" olduğunu kastetmişlerdir.

23. Şânî: Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1534-1536 yılları arasındadır. Kastamonu doğumludur. Mesleği danişmenttir. Osmanlı Devleti'nin önemli şeyhülislamlarından Kemalpaşazade'nin yanında mülazım yani asistan olarak çalışmıştır (Aydın, 2019: 409).

Latîfi: Şehr-i Kastamonıdan 'ulemâ zümresinden...(Canım, e-kitap: 286).

Hasan Çelebi: Latîfi kavli üzere Kastamonıdandır (Sungurhan, e-kitap: 463).

Beyânî: Kastamonîdür (Sungurhan, e-kitap: 100).

Gelibolulu Âlî: Nefs-i Kastamonıdan olup (İsen, e-kitap: 158).

Latîfi, Hasan Çelebi, Beyânî ve Gelibolulu Âli; Şânî için "Kastamonulu" demişlerdir. Hasan Çelebi burada şairi "Kastamonulu" derken Latîfi'yi kaynak göstermiştir.

24. Şâvûr: Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1553'tür. Kastamonu doğumludur. Mesleği müderris, kadıdır. Topal Şavur lakabıyla anılmıştır. Kastamonu Araç'ta kadılık yapmıştır. Şiirleri Necati Bey ve Tâli'î tarafından beğenilmiştir (Aydın, 2019: 412).

Latîfi: Bu dahî şehr-i Kastamonıdan Necâti ve Tâli'î musâhiblerinden kuzât zümresindedir (Canım, e-kitap: 288).

Aşık Çelebi: (Şaver) Sultan Bayezid asrında zürefâ-yı danişmendân ve bülegâ-yı rindândandur Kastamoni vilâyetinde bir ehl-i dâniş ve fenn-i edvârda vü 'ilm-i musikârda muhteri'-reviş ü verziş kimesne imiş (Kılıç, e-kitap: 594).

Hasan Çelebi: Kastamonıdan kuzât tâ'ifesindendir (Sungurhan, e-kitap: 467).

Gelibolulu Âli: İlm-i edvârdan hâbir ü mâhir ve Necâtî Begden telemmüzi zâhir zümre-i kuzâtdan bir kâbil kimse imiş (İsen, e-kitap: 76).

Latîfi, Aşık Çelebi ve Hasan Çelebi "Kastamonulu" demiştir. Gelibolulu Âli ise kesin olarak nereli olduğunu belirtmemiştir.

25. Şemsî-i Defterdâr: Adı Mehmed veya Ahmed'dir. Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1492'dir. Kastamonu doğumludur. Mesleği tüccar, defterdardır. Cenderezâde Şemsî, Cendereci Kara Celîlî, Şehrî Çelebi, Candaracızâde Muhyiddîn Şemsî, Şemsî Mehmet Çelebi, Şemsî-i Defterdar, Cenderezâde Muhyiddin Şemsî Ahmed Efendi unvanlarıyla anılmıştır. Fatih Sultan Mehmet döneminde defterdar olarak görevlendirilmiştir (Aydın, 2019: 418).

Latîfi: Şehr-i Kastamonıdan beyne'l-emâil Cendereci-zâde dimekle ma'lûm u meşhûrdur (Canım, e-kitap: 298).

Hasan Çelebi : Kastamonıdan fırka-i kuzâtdandır.(Sungurhan, e-kitap: 474)

Beyânî: Cenderezâde dimekle ma'rûfdur. Sultân Mehmed Hânun defterdârı olup yanında küllî kadr u i'tibârı olmanın Kâğıd-hâne kurbında Cenderezâde çiftliği didükleri çayırını ikâmetlik itmişdür (Sungurhan, e-kitap: 101).

Gelibolulu Âli: (Şehrî Çelebi) Kastamonidür. Aslında Cenderezâde dimekle meşhur olan ehl-i kalemün cedd-i hünerveridür. Sultân Mehmed ve Sultân Bâyezide defterdâr olmuşlar (İsen, e-kitap: 57).

Latîfi, Hasan Çelebi ve Gelibolulu Âli "Kastamonulu" demiştir. Beyânî ise kesin olarak nereli olduğunu belirtmemiştir.

26. Şemsî-i Edvârî: Adı Şemsî'dir. Doğum ve ölüm tarihleri bilinmemektedir. Kastamonu doğumludur. Mesleği kadıdır. Molla Şemsî-i Edvârî, Şeyh-i Mûsikârî, Şemsî Çelebi unvanlarıyla anılmıştır. Fıkıh alanında âlim olduğu kaydedilmiştir (Aydın, 2019: 424).

Latîfi: Kastamonıdan ve zümre-i kuzâtdandır (Canım, e-kitap: 300).

Hasan Çelebi: Kastamonıdan fırka-i kuzâtdandır (Sungurhan, e-kitap: 474).

Her iki tezkireci de Şemsî-i Edvârî için "Kastamonulu" demiştir.

27. Şemsî-i Hisârî: Adı Şemsî'dir. Doğum ve ölüm tarihleri bilinmemektedir. Kastamonu doğumludur. Mesleği müezzin, naathandır. Şemsî-i Hisârî, Şemsî Çelebi unvanlarıyla anılmıştır (Aydın, 2019: 426).

Latîfi: Bu dahî Kastamonı diyârından belde-i mezbûrenün hisârından (1) ve ahâlî-i 'ilm-i edvârun kibârındandır (Canım, e-kitap: 301).

Hasan Çelebi: Bu dahî Kastamonı şu'arâsındandır (Sungurhan, e-kitap: 474).

Her iki tezkireci de Şemsî-i Hisârî için "Kastamonulu" demiştir.

28. Tâli'î: Adı Mehmed veya Mahmud'dur. Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1519'dur. Kastamonu doğumludur. Mesleği kâtip, defterdardır. Mehmet Tâli'î Çelebi unvanıyla anılmıştır. Sun'î, Şevki ve Şâvur'la beraber Necâti Bey'in edebi sohbetlerinde bulunan şairler arasındadır (Aydın, 2019: 441).

Latîfi : Şehr-i Kastamonıdan... (Canım, e-kitap: 347).

Sehi Bey: İsmi Mehemmeddür. Mevlidi Kastamonıdur (İpekten vd., e-kitap: 104).

Aşık Çelebi: Merhum gâlibâ Magnisa'dandır (Kılıç, e-kitap: 275).

Hasan Çelebi: Tulû'-ı vücûd-ı ma'ârif-nümûnı ve mülû'-ı âftâb-ı belâgat-meşhûmı Latîfi kavli üzre Kastamonıdandır. Lâkin merhûm 'Âşık Çelebi gâlibâ Magnisadandır dimişdür (Sungurhan, e-kitap: 521).

Beyânî : Necâtînün mu'âsırı ve Sun'înün mu'âsırı olup Magnisada Şehzâde Sultân Mahmûd âsitânesinde niçe müddet mahabbet üzre ülfet ü sohbetleri olup ba'dehû şehzâde mülk-i câvidânî sultânî oldukda Necâtî südde-i sultânîde tekâ'üd ihtiyar idüp Tâli'î zümre-i Yeniçeriyân kâtibi olup ba'dehû Tâli'î râci olup meflûc olmak ile kitâbetden dahı âzâde düşüp kevkeb-i vücûdı magrib-i fenâda gârib oldu. Şi'ri râ'ik şâ'ir-i fâ'ikdür. Bu eş'âr-ı belâgat-şi'âr anun güftâr-ı âbdârıdır (Sungurhan, e-kitap: 113).

Gelibolulu Âli: Kastamonılıdır (İsen, e-kitap: 101).

Latîfi, Sehi Bey, Hasan Çelebi ve Gelibolulu Âli; Tâli'î için "Kastamonulu" demiştir. Ancak Aşık Çelebi ve Beyânî "Manisalıdır" demiştir. Hasan Çelebi, Tâli'î'nin "Kastamonulu" olduğunu söylerken Latîfi'yi kaynak göstermiş; bunun yanında Aşık Çelebi'nin Manisalı dediğini de tezkiresinde belirtmiştir.

29. Tûrâbî: Adı Şuayb'dır. Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1524'tür. Kastamonu doğumludur. Mesleği vaizdir. Tûrâbî Şuayb Efendi unvanıyla anılır. Fatih Sultan Mehmet dönemi şairlerindedir. Şehzade Cem Sultan'a hocalık yapmıştır. Didaktik ve tasavvufi şiirler yazmıştır (Aydın, 2019: 453).

Latîfi: Şehr-i Kaştamonıdan Şeyhî mu'asırlarından (Canım, e-kitap: 159).

Aşık Çelebi: Merhum Kastamonî vilâyetinden (Kılıç, e-kitap: 622).

Hasan Çelebi: Kastamonî vilâyetinden ve şu'arânun ehl-i 'ilm ü ehl-i velâyetinden idi (Sungurhan, e-kitap: 251).

Gelibolulu Âli: Kastamonî diyârından bir fakir-i meczub...(İsen, e-kitap: 51).

Latîfi, Aşık Çelebi, Hasan Çelebi ve Gelibolulu Âli; Tûrâbî için "Kastamonulu" demişlerdir.

30. Za'îfi Mehmet Çelebi: Adı Mehmed'dir. Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1546'dan sonradır. Kastamonu doğumludur. Mesleği danişmenttir. Hacızâde, Hacızâde Mehmed Za'îfi Efendi, Za'îfi Mehmed Çelebi unvanlarıyla anılmıştır. Tezkire yazarı Latîfi'nin şairle dost olduğunu belirtmesinden hareketle, tezkirenin tamamlandığı 1546 yılında Za'îfi'nin hayatta olduğu tahmin edilebilir. Çünkü tezkire Za'îfi'nin ısrarları üzerine yazılmıştır (Aydın, 2019: 495).

Latîfi: Şehr-i Kastamonıdan Hacı-zâde dimekle ma'rûf (Canım, e-kitap: 342).

Hasan Çelebi: Latîfi kavli üzre Kastamonıdandır. Nâmı Mehemeddür (Sungurhan, e-kitap: 519).

Beyânî: Kastamonîdür (Sungurhan, e-kitap: 112).

Latîfi, Hasan Çelebi ve Beyânî; Zaîfi Mehmet Çelebi için “Kastamonulu” demişlerdir.

31. Zeynep Nadir: Adı Zeynünnisâ’dır. Doğum tarihi bilinmemekte; ölüm tarihi 1474 veya 1484’tür. Kastamonu veya Amasya doğumludur. Zeyneb Hatun unvanıyla anılmıştır. Kadın şairlerden olan Zeyneb Hatun Latîfi’nin belirttiğine göre Kastamonu Bakır Kürelidir. Diğer tezkireler şairi Amasyalı olarak göstermektedir. II. Beyazıt ve Şehzade Ahmed’in Amasya’da buldukları dönemde düzenlenen edebi sohbetlere katılmıştır (Aydın, 2019: 500).

Latîfi: Kastamonı yöresinden bakır Küresinden bir merd-i hünerverün dühter-i sad-ahteri idi (Canım, e-kitap: 256).

Aşık Çelebi : Amâsiyyeli bir kazınun kızıdır. Tâ’ife-i nisânun ehli akl u temyîzidür (Kılıç,e-kitap:256).

Hasan Çelebi: Latîfi Kastamonı-nâmesinde Kastamonı diyârındandır bir merd-i hünerverün duhter-i sa’d-ahterîdür dimişdür(Sungurhan, e-kitap: 408).

Beyânî: Amasiyyadan bir kâdî kızıdır(Sungurhan, e-kitap: 84).

Gelibolulu Âli: Lâtîfi kavlince Kastamonıdan kopmuş bir Meryem-hilkat-i ‘ismet-nümün idi(İsen, e-kitap: 55).

Latîfi, Hasan Çelebi ve Gelibolulu Âli “Kastamonulu” demişlerdir. Hasan Çelebi yine burada da Latîfi’yi kaynak göstermiştir. Ancak Aşık Çelebi ve Beyânî, Zeynep Nadir’i(Hatun) “Amasyalı” olarak belirtmişlerdir.

Sonuç

Lâtîfi Tezkiresi'nde 31 Kastamonulu şair bulunmaktadır. Bu şairler alfabetik sıralama ile şunlardır: Andelîbî, Beyânî, Câmî-i Rûmî, Dâ’î, Dilîrî, Ferâhî, Ferrûhî, Hâkî, Halîmî Çelebi,Hamdî-i Kadîm, Harîrî Abdulcelil Çelebi, Kâni’î, Kıyâsî, Lâtîfi, Lâyihî, Necâtî, Neşâtî Beg, Nihânî-i Kadî, Nişancı Mustafa Çelebi, Nûrî-i Kadî, Senâyî, Sun’î-i Kadîm, Şânî, Şâvur, Şemsî-i Defterdâr, Şemsî-i Edvârî, Şemsî-i Hisârî, Tali’î, Tûrâbî, Za’îfi Mehmet Çelebi, Zeynep Nadir. Lâtîfi'nin Kastamonulu olarak gösterdiği bu şairlerin XVI.yüzyılın diğer tezkirelerindeki durumları şöyledir: (Bkz. Tablo)

LATİFİ'YE GÖRE KASTAMONULU ŞAİRLER	SEHİ BEY	AŞIK ÇELEBİ	HASAN ÇELEBİ	BEYANİ	GELİBOLU LU ALİ	AÇIKLAMA
Andelîbî	-	LK+	LK+	-	-	
Beyânî	-	-	+	-	-	
Câmî-i Rûmî	-	-	Rumi	Rumi	+	N nüshası “Rumi”

Dâî	-	-	LK+		+	N nüshası "Karadeniz kenarı"
Dilîrî	-	-	-	-	-	N nüshası 'Kızılırmak kenarı'
Ferâhî	-	-	-	-	-	
Ferrûhî	-	-	+	-	-	
Hâkî	-	-	LK+	-	+	
Halîmî Çelebi	-	LK+	+	+	+	
Hamdî-i Kadîm	-	-	+	-	+	N nüshası 'Küre kurbinde kenardan'
Harîrî Abdulcelil Çelebi	-	-	LK+	-	-	
Kâni'î	-	-	+	-	-	
Kıyâsî	-	+	+	+	+	
Lâtîfî	+	+	+	+	+	
Lâyihî	-	-	-	-	-	
Necâtî	Edirne	Edirne	Edirne	Edirne	Edirne	
Neşâtî Beg	-	-	-	-	-	
Nihânî-i Kadî	-	-	-	-	+	
Nişancı Mustafa Çelebi	-	Tosya	Tosya	Tosya	Tosya	N nüshası 'Kangırı livasına tabi Tosyadan'
Nûrî-i Kadî	-	-	LK+	-	-	
Senâyî	-	-	-	-	+	
Sun'î-i Kadîm	+	-	LK+	-	+	
Şânî	-	-	LK+	+	+	
Şâvur	-	+	+	-	-	
Şemsî-i Defterdâr	-	-	+	-	+	
Şemsî-i Edvârî	-	-	+	-	-	
Şemsî-i Hisârî	-	-	+	-	-	
Talî'î	+	Manisa	LK+	Manisa	+	
Türâbî	-	+	+	-	+	
Za'îfî Mehmet Çelebi	-	-	LK+	+	-	
Zeyneb Nadir	-	Amasya	LK+	Amasya	LK+	

Tablo 1: Latîfi tezkiresindeki Kastamonulu şairlerin tezkirelere göre dağılımı

Tabloda (+) ile gösterilen şairler, diğer tezkirecilerin de Kastamonulu olduğunu söylediği isimlerdir. (-) işareti ile gösterilenler ise genellikle bu tezkirelerde bulunmayan şairlerdir. LK, Latîfi Kavlınce demektir. Başka şehirlere mensup olan şairler ilgili tezkire bölümlerine yazılmıştır. Ahdi tezkiresi sadece Latîfi'yi Kastamonulu olarak gösterdiği için tabloya alınmamıştır.

Lâtîfi tarafından Kastamonulu olduğu belirtilen ve diğer tezkirecilerden hiçbirinin uymadığı sadece 4 Kastamonulu şair vardır. Bunlar; Dilîrî (Bu şairin Kastamonulu olduğuna dair bilgi XVII. yüzyıl tezkire yazarlarından Fâizî' de vardır), Ferâhî, Lâyihî ve Neşâtî Beg'dir. Bu şairler dışında diğerlerinin, asrın diğer tezkirelerinde yer aldığı görülür. Tabloya bakıldığında Latîfi'nin Kastamonulu dediği 31 şairin Hasan Çelebi'de 23'ü, Gelibolulu Ali'de 15'i, Aşık Çelebi'de 7'si, Beyânî'de 6'sı, Sehi Bey'de 3'ü Kastamonulu olarak belirtilmiştir. Tabloda dikkati çeken bir başka husus; Hasan Çelebi, Latîfi'nin Kastamonulu olarak belirttiği şairlerden 3'ünü farklı göstermiş, diğerlerinde doğum yeri konusunda Lâtîfi'ye aynen uymuştur.

Latîfi'nin eserini “Kastamonuname” olarak niteleyen Aşık Çelebi ve Hasan Çelebi'nin bu eleştirilerinin haksız olduğu tablodan da görülmektedir. Latîfi eğer şairleri Kastamonulu olarak gösterseydi Sehi Bey tezkiresinde Kastamonulu olarak gösterilen Afîtabî'yi, kendi tezkiresinde Amasyalı göstermezdi. Ayrıca Mahvî adlı şair Hasan Çelebi ve Ahdi tezkirelerinde Kastamonulu gösterilmiş olduğu halde Latîfi tezkiresinde Mahvî(480), İstanbullu olarak gösterilmiştir. Ahdi tezkiresinde Kastamonulu olarak gösterilen Fünuni Latîfi tezkiresinde yoktur. Aşık Çelebi'nin tezkiresinde “Ya Sinoplu ya Kastamonulu” olarak tanımlan Melîhi(Kılıç, e-kitap: 490) adlı şair de Latîfi tezkiresinde Tokatlı olarak verilmiştir.

Sonuç olarak Latîfi, şairler hakkında bilgi verirken iddia edildiği gibi hemşehrlik yapmak bir yana; başka tezkirelerde Kastamonulu olarak gösterilen şairleri edindiği bilgilere göre belirtmiş, Kastamonulu göstermemiştir. Bu durumla ilgili tezkire yazarı Beyânî, Latîfi için:

“Tezkiretü'ş-şu'arâ yazmışdur. Vatanın ve yirin bilmediği şu'arâyı Kastamonuya nisbet eylemişdür diyü zurefâ kitâbının nâmını Kastamonî-nâme dimişdür. Lâkin tahrîr ü inşâsı semtten hâric olup medhûl olacak kadar degüldür. “Al-musanna'f yusbihu'lhedef” (Tasnîf eden hedef olur) fehvâsıyla hiç kimesne dihâllerün dahlinden hulâsâ mecâl yokdur. Hattâ bu evrâkun me'hazi olan Kınalızâde Hasan Çelebinün Tezkiretü'ş-şu'arâsına dahı Isparta-nâme diyü ba'zı zurafâ dahl itmîşdür.”(Sungurhan, e-kitap: 170)

Yine Latîfi tezkiresi ile ilgili yapılan eleştirilere Gelibolulu Âli :

“Vilâyet-i Rumda tezkiretü'ş-şu'arâ cem'i evvelâ Sehi Begden sâniyen bundan sâdir olmuşdur. El-hak hub edâ eylemiş ve şuh u mergub inşâ itmîşdür. Egerçi kim sâlisen tezkire te'lîf iden Monla Aşık râbî'an menâkib-ı şu'arâ tasnîf eyleyen Kınalızâde Monla Hasan-ı Fâyık mezburı mezemmet eylemişlerdür. Kendüsi Kastamonî olmakla vatanını bilmediği ehl-i nazmı kendü hemşehrîsi olmak üzre yazdı

dimişlerdür. Hattâ tezkiresiniün nâmını Kastamoninâme ta'bir kılmişlardur. Hâlâ ki itdükleri garaz-ı fâhişdür.” (İsen, e-kitap: 202)

diyerek Latîfi'nin tezkiresi hakkında haksız ithamlarda bulunulduğunu belirtmişlerdir.

Kaynakça

- Aydın, Abdullah (2019), *Kastamonulu Divan Şairleri*, Ankara: Sonçağ Yayınları
- Bankır, M. Malik (2009), “Necâtî Beg'in Kelime Dünyasına Bakış”, *I. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Sempozyumu (15-17 Nisan 2009)*, Bildiri Kitabı, s. 374-386
- Canım, Rıdvan (e-kitap) *Latîfi Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsıratu'n-Nuzemâ*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-216998/latifi-tezkiretus-suara-ve-tabsiratun-nuzama.html>
- Canım, Rıdvan,(2013), “Latîfi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/Latîfi>, (Erişim Tarihi: 22.11.2020)
- İpekten, Halûk; KUT, Günay; İSEN, Mustafa; AYAN Hüseyin; KARABEY Turgut (e-kitap), *Sehi Beg Heşt Bihişt*, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56165,hest-bihistpdf.pdf?0&_tag1=03EE5380B678F1063BF0A9ED54D2FA0DD771F0E5&crefer=D55A978BCDA86B308F00CC6AFDCDE90560C127EFB1242C2F144649EDC2D7535B
- İsen, Mustafa (e-kitap), *Künhü'l-ahbâr'ın Tezkire Kısmı-İnceleme-Metin*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194288/kunhul-ahbarin-tezkire-kismi.html>
- İsen, Mustafa (2010), *Tezkireden Biyografiye*, İstanbul.
- Kaya, Bayram Ali, (2013), “Necati Bey, İsa”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/necati-bey-isa>, (Erişim Tarihi: 22.11.2020)
- Kılıç, Filiz (e-kitap), *Aşık Çelebi Meşâ'irü's-Şu'arâ*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-210485/asik-celebi-mesairus-suara.html>
- Köksal, Mehmet Fatih, (2013), “Dâ'î”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/dai>, (Erişim Tarihi: 21.11.2020)
- Sevgi, Ahmet (2003), “Lâtîfi”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/latifi>, (Erişim Tarihi :29.11.2020)
- Sungurhan, Aysun (e-kitap), *Beyânî Tezkiresi (Tezkiretü's-Şu'arâ)*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194495/beyani-tezkiresi-tezkiretus-suara.html>
- Sungurhan, Aysun (e-kitap), *Kinalzâde Hasan Çelebi Tezkiretü's-Şu'arâ*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194494/kinalizade-hasan-celebi-tezkiretus-suara.html>
- Solmaz, Süleyman (e-kitap), *Ahdi ve Gülşen-i Şu'ara*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-201251/ahdi-gulsen-i-suara.html>